

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 51/2019-61

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ivanom Hricom, advokátom, Ing. O. Kožucha 8, Spišská Nová Ves, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 21 T 92/2006 a proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 1 Tos 63/2017 zo 16. augusta 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní sp. zn. 21 T 92/2006 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 1 Tos 63/2017 zo 16. augusta 2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 a jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj jej právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 1 Tos 63/2017 zo 16. augusta 2017 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.
4. Okresnému súdu Nitra **prikazuje** konať vo veci sp. zn. 21 T 92/2006 bez zbytočných prietáhov.
5. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **7 000 eur**, ktoré je jej povinný vyplatiť Okresný súd Nitra.
6. Okresný súd Nitra a Krajský súd v Nitre **sú povinné** nahradiť sťažovateľke spoločne a nerozdielne trovy konania **499,96 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. októbra 2017 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 T 92/2006 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos 63/2017 zo 16. augusta 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie a priznať jej finančné zadosťučinenie.

2. Ústavná sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 51/2019-19 z 31. januára 2019 v senáte v zložení predsedníčka Ľudmila Gajdošíková a sudcovia Ladislav Orosz (sudca spravodajca) a Miroslav Duriš. Vzhľadom na skutočnosť, že sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi uplynulo 16. februára 2019 funkčné obdobie, bola táto ústavná sťažnosť v súlade s čl. X bodom 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená 17. októbra 2019 sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi. Ústavný súd preto o ústavnej sťažnosti rozhodol v senáte v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia krajského súdu a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že na okresnom súde je pod sp. zn. 21 T 92/2006 vedené trestné konanie, v ktorom sú obvinenými aj dvaja synovia sťažovateľky. Obvineným bol aj jej (t. č. už zosnulý) manžel. Označené trestné konanie je vedené pre podozrenie zo spáchania trestného činu skrátene dane a poistného podľa § 148 ods. 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), nedovolennej výroby liehu podľa § 194a ods. 1 Trestného zákona a falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru podľa § 145a ods. 1 a ods. 3 písm. b) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona. V štádiu prípravného konania bola 5. februára 2002 v rodinnom dome sťažovateľky a jej manžela vykonaná domová prehliadka, pri ktorej boli zaistené aj v trezore uložené finančné prostriedky. Sťažovateľka v priebehu trestného konania opakovane (ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu štyrikrát) žiadala okresný súd o zrušenie zaistenia a vydanie zaistených peňažných prostriedkov v sume 147 716,26 eur (resp. ich časti), dôvodiac najmä tým, že tieto peňažné

prostriedky nepochádzajú z trestnej činnosti a sú sčasti v jej výlučnom vlastníctve a sčasti v bezpodielovom vlastníctve sťažovateľky a jej manžela.

4. Okresný súd (všetky) žiadosti sťažovateľky o zrušenie zaistenia peňažných prostriedkov zamietol. Jej žiadosť o zrušenie zaistených peňažných prostriedkov okresný súd zamietol uznesením č. k. 21 T 92/2006 z 12. júna 2017 podľa § 95 ods. 8 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Proti označenému rozhodnutiu prvostupňového súdu sťažovateľka podala sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že napadnuté konanie pred okresným súdom trvá neprimerane dlho, ako aj tým, že dostatočným spôsobom preukázala svoje postavenie zúčastnenej osoby, čo okresný súd akceptoval v jej predvolaní na výsluch 13. septembra 2013, avšak v následku ju neupovedomoval o nariadených termínoch hlavného pojednávania.

6. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka argumentuje, že k zaisteniu peňažných prostriedkov došlo nezákonným spôsobom, pretože neboli dodržané zákonné podmienky domovej prehliadky (1), že zaistenie peňažných prostriedkov trvá už viac ako 16 rokov, pričom do času podania ústavnej sťažnosti nedošlo ani len k uskutočneniu hlavného pojednávania v predmetnej trestnej veci (2), že z jej strany bolo vlastníctvo peňažných prostriedkov dostatočne preukázané, keď ich nadobudla legálne, na podporu čoho predložila okresnému súdu a krajskému súdu účtovné doklady (3), a že po dedičskom konaní je vlastníčkou zaistených finančných prostriedkov v celku (4).

III.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu, replika sťažovateľky a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd k zaisteniu peňažných prostriedkov poukázal na svoje rozhodnutie, ako aj na možnosť podať proti jeho rozhodnutiu opravný prostriedok krajskému súdu. Pokiaľ ide o námietku priet'ahov, okresný súd poukázal na zložitost' danej veci a nevyhnutnost' bezobstručníkej súčinnosti obžalovaných a obhajcov, ako aj na zaťaženosť svojich sudcov. Na predĺžení napadnutého konania sa podieľali predovšetkým samotní obvinení a ich obhajcovia a negatívne sa na jeho dĺžke podpísala aj práceneschopnosť zákonného sudcu. Samotná sťažovateľka ako zúčastnená osoba nespôsobilala žiadne priet'ahy v predmetnom trestnom konaní.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd odkázal na svoje rozhodnutie a konštatoval, že konanie pred okresným súdom skutočne trvá neprimerane dlho, uvedené však nemá vplyv na správnosť záverov uvedených v napadnutom uznesení. Záver o tom, či zaistené finančné prostriedky boli určené na spáchanie trestného činu, na jeho spáchanie použité alebo či sú výnosom z trestnej činnosti, môže súd učiniť len po ukončení dokazovania a vyhodnotení všetkých dôkazov, a to v rámci porady a hlasovania o rozsudku v zmysle § 169 Trestného poriadku. Zaujatie právneho názoru v tomto smere už v terajšom štádiu trestného stíhania by bolo nezákonným prejudikovaním.

III.3. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že zotrváva na svojej argumentácii podrobne rozpísanej v ústavnej sťažnosti. Ďalej poukázala aj na to, že konanie v danej trestnej veci je stále v štádiu pred súdom v podstate na začiatku, keď je naplánované vykonanie rozsiahleho dokazovania, v rámci ktorého má byť vypočutých asi 120 svedkov. Zdôrazňuje, že okresný súd nedokázal za 14 rokov vykonať ani len jedno hlavné pojednávanie. V tejto súvislosti poukázala na možnosť súdu zabezpečiť plynulosť konania aj využitím poriadkových opatrení či ustanovením náhradných obhajcov. Okresný súd však za celý čas udelil len jednu poriadkovú pokutu v roku 2008 a až od roku 2017 začal ustanovovať náhradných obhajcov. Navyše, okresný súd viackrát akceptoval aj neospravedlненú neúčast' obžalovaných. Zdôrazňuje, že od podania obžaloby 22. novembra 2006 sa prvé pojednávanie uskutočnilo až 6. októbra 2020. Sťažovateľka tiež zdôraznila, že ju okresný súd ako zúčastnenú osobu neupovedomoval o nariadených pojednávaniach a ani nedodržiaval zákonnú lehotu na rozhodnutie o jej žiadostiach. O nesústreďenom postupe okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že trestné stíhanie proti jej manželovi, ktorý zomrel v roku 2008, bolo zastavené až 10. apríla 2012.

10. Pokiaľ ide o tvrdenie krajského súdu o predmete rozhodovania a o tom, že je potrebné počkať na vykonanie dokazovania, sťažovateľka považuje tento záver za formalistický. Podobne ako súdy hodnotia podmienky väzby jednotlivca ešte pred vykonaním dokazovania, je potrebné aj pri zaistení finančných prostriedkov zväžiť možnosť rozhodnutia s ohľadom na v daný moment dostupné informácie a dôkazy. Zaistenie veci nemôže byť formou trestu a má mať dočasnú povahu, čo však pri 18 rokoch trvajúcom zaistení prestáva platiť.

11. Sťažovateľka ďalej uviedla, že v jej veci nemožno uvažovať o zhabaní veci podľa § 83 Trestného poriadku, pretože po ukončení dedičského konania je jedinou vlastníčkou zaistej peňažnej sumy (135 102,57 eur) ona sama, pričom páchatel'om trestnej činnosti mal byť jej manžel, nie ona. Dôvody na zaistenie peňažných prostriedkov tak pominuli najneskôr 10. apríla 2012, teda zastavením trestného stíhania nebohého manžela sťažovateľky.

12. Napokon sťažovateľka nad rámec už uvedenej argumentácie doplnila, že k zaisteniu finančných prostriedkov došlo v čase, keď mala 50 rokov. Dnes už je 68-ročnou dôchodkyňou, ktorá stále čaká na spravodlivosť.

III.4. K ústnemu pojednávaniu:

13. Okresný súd a krajský súd súhlasili s upustením od ústneho pojednávania. Sťažovateľka vyjadrila svoju vôľu zúčastniť sa ústneho pojednávania, ak to je vzhľadom na protipandemické opatrenia možné.

14. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

15. Vzhľadom na § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z neho vyplývajúcu hospodárnosť konania však ústavný súd dospel v tejto veci k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Sťažovateľka mala možnosť zaslať repliku k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu, pričom ústavný súd mal možnosť oboznámiť sa aj so spisovým materiálom v danej veci. Ani samotná sťažovateľka neobjasnila dôvody, ktoré by mohli nariadenie ústneho pojednávania v tejto veci podporiť.

16. Vzhľadom na okolnosti tejto veci ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv jednak postupom okresného súdu v napadnutom konaní a tiež aj napadnutým uznesením krajského súdu.

IV.1. K namietaným priet'ahom v postupe okresného súdu v napadnutom konaní:

18. Sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

19. Pokiaľ ide o otázku, či sťažovateľku možno v rámci predmetného trestného konania považovať za zúčastnenú osobu, ústavný súd konštatuje, že aj samotný okresný súd sťažovateľku za zúčastnenú osobu v istých fázach konania považoval, i keď nie vždy jej priznával všetky práva s tým spojené. Ani pred ústavným súdom okresný súd toto jej postavenie nespochybňoval (vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľku výslovne označuje ako zúčastnenú osobu, pozn.). Ústavný súd nemal v okolnostiach tejto veci, a to aj s ohľadom na § 45 ods. 1 Trestného poriadku, dôvod dospieť k inému záveru. Avšak aj bez ohľadu na znenie zákona možno v ústavnoprávnej rovine konštatovať, že sťažovateľka mala v predmetnom trestnom konaní „v hre“ svoje práva (ňou tvrdené vlastnícke právo k zaisteným finančným prostriedkom), keďže svoj vzťah k predmetným peňažným prostriedkom, o ktorých sa v napadnutom predmetom konaní taktiež rozhoduje, dostatočným spôsobom preukázala (zaistenie peňažných prostriedkov z trezoru v spoločnej domácnosti sťažovateľky a jej nebohého manžela, ktorý bol trestne stíhaný pre ekonomickú trestnú činnosť, a sťažovateľkou predložené dôkazy, ktoré aspoň v minimálnej miere nasvedčujú tomu, že by zaistené finančné prostriedky mohli byť jej vlastníctvom). Už uvedené by samo osebe

predstavovalo dostatočný základ na to, aby ústavný súd mohol pre účely tohto konania považovať za účastníčku napadnutého konania.

20. Vzhľadom na uvedené môže sťažovateľka namietať aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

21. Úlohou ústavného súdu je v nadväznosti na uvedené posúdiť, či v predmetom trestnom konaní došlo zo strany okresného súdu k zbytočným prietahom.

22. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

23. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

24. Predmetné trestné konanie možno podľa názoru ústavného súdu považovať za fakticky i právne zložité, keď sa týka (sofistikovanej) ekonomickej trestnej činnosti viacerých obvinených. S uvedeným vyjadрила súhlas aj samotná sťažovateľka.

25. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľov, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach tejto veci nebola zistená žiadna skutočnosť, ktorá by mohla byť pripočítaná na ťarchu sťažovateľky. Aj okresný súd vo svojom vyjadrení konštatoval, že správanie sťažovateľky nemalo na priebeh predmetného konania žiaden negatívny vplyv.

26. V súvislosti s hodnotením samotného postupu okresného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd konštatuje, že pri takto už na prvý pohľad extrémne dlhom trestnom konaní (viac ako 15 rokov od podania obžaloby), v ktorom ešte neboli v konaní pred súdom ani len vykonané navrhované dôkazy (o to menej v ňom bolo aspoň neprávoplatne rozhodnuté), nie je potrebné zo strany ústavného súdu osobitne sa venovať konkrétnym obdobiam nečinnosti či nesústreďnej činnosti okresného súdu. Ak konanie pred všeobecným súdom už *prima facie* vykazuje takéto znaky extrémnych prietahov, pričom príslušný súd nevedenie na ospravedlnenie dĺžky konania dostatočne relevantné skutočnosti, ústavný súd musí vysloviť porušenie príslušných práv sťažovateľov. Ústavný súd k tomuto len dopĺňa, že existenciu zbytočných prietahov v tejto veci

uznal vo svojom vyjadrení aj samotný okresný súd a vo svojom vyjadrení na zbytočné prietahy poukázal aj krajský súd.

27. V tomto smere je vhodné poukázať aj na argumentáciu sťažovateľky, že okresný súd má možnosť pristúpiť aj k vynúteniu si účasti obvinených na hlavnom pojednávaní, prípadne ustanoviť im náhradných obhajcov. Aj keď okresný súd tvrdí, že tieto opatrenia nie sú vždy účinné, ak za obdobie 14 rokov nedokáže konajúci súd uskutočniť jediné pojednávanie, je potrebné hľadať riešenie v postupe tohto súdu alebo v prípadnej zmene právnej úpravy. Ani na jedno z uvedeného však sťažovateľka nemá žiaden vplyv.

28. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že zodpovednosť za neúčast' obvinených znáša štát (rozsudok vo veci Tychko proti Rusku z 11. 5. 2015, sťažnosť č. 56097/07, bod 68), ktorý má v rukách opatrenia na zabezpečenie ich prítomnosti (rozsudok vo veci Lamazhyk proti Rusku z 30. 7. 2009, sťažnosť č. 20571/04, bod 116).

29. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

30. Vzhľadom na uvedené ústavný súd prikázal okresnému súdu postupovať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práv krajským súdom:

31. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka tvrdí, že s ohľadom na čas, ktorý už dané konanie, resp. trestné stíhanie prebieha, nemožno závery krajského súdu o nevyhnutnosti skončenia dokazovania považovať za ústavnoprávne akceptovateľné. Krajský súd navyše podľa sťažovateľky nedal dostatočnú odpoveď na jej námietku o nezákonnosti domovej prehliadky, pri ktorej boli peňažné prostriedky zaistené. Uvedené má predstavovať porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

32. Podľa § 95 ods. 5 Trestného poriadku ak pominuli dôvody na zaistenie peňažných prostriedkov, zaistenie sa zruší. Ak pominuli dôvody na zaistenie peňažných prostriedkov v určenej sume, zaistenie sa obmedzí. O zrušení a obmedzení zaistenia rozhodne príkazom predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor.

33. Krajský súd v napadnutom uznesení odkázal na prebiehajúce a neukončené trestné stíhanie a pretrvávajúce zákonné dôvody na zaistenie majetku podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku, keďže záver o tom, či peňažné prostriedky boli alebo neboli určené na spáchanie trestného činu, boli použité na jeho spáchanie alebo sú výnosom z trestnej činnosti, môže súd urobiť až po vykonaní dokazovania a vyhodnotení všetkých dôkazov, a to v rámci porady a hlasovania o rozsudku v zmysle § 169 Trestného poriadku. Zaujatie právneho záveru v tomto smere v súčasnom štádiu trestného konania by bolo podľa krajského súdu nezákonným prejudikovaním. Vo vzťahu k nenaplneniu zákonných podmienok na domovú prehliadku odkázal na svoje

prechádzajúce rozhodnutia i na rozhodnutia okresného súdu o žiadostiach sťažovateľky, z ktorých vyplýva, že tieto splnené boli a že ich splnenie sťažovateľka relevantným spôsobom nespochybnila.

34. Ústavný súd konštatuje, že zaistené peňažné prostriedky možno vo vzťahu k sťažovateľke považovať za jej majetok v zmysle čl. 20 ústavy i čl. 1 dodatkového protokolu. Tieto peňažné prostriedky neboli (dosiaľ) zabavené, iba „dočasne“ zaistené, preto možno v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu hovoriť o zásahu do užívania majetku (pozri aj I. ÚS 122/2018, rozhodnutie o neprijateľnosti vo veci Arcuri a ďalší proti Taliansku z 5. 7. 2001, sťažnosť č. 52024/99).

35. V okolnostiach tejto veci je teda možné zhrnúť, že u sťažovateľky išlo o zásah do jej vlastníckeho práva, konkrétne o zásah do užívania majetku, že tento zásah sledoval legitímny cieľ všeobecného záujmu (v najvšeobecnejšej rovine zabránenie nakladania s výnosmi z trestnej činnosti) a že tento zásah bol predpísaný zákonom (Trestným poriadkom). Preto z pohľadu ochrany základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ústavy a jej práva čl. 1 dodatkového protokolu ostáva posúdiť, či tento zásah bol v okolnostiach danej veci primeraný sledovanému legitímnemu cieľu.

36. Zmysel a účel majetkových zaistovacích opatrení je vo všeobecnosti napomáhanie objasňovania závažnej, prevažne hospodárskej kriminality. Ich podstatou nie je odňatie daných prostriedkov vlastníkovi, ale obmedzenie dispozičného práva s nimi tak, aby nemohlo dôjsť k ich zneužitiu. Ide teda o obmedzenie vlastníckeho práva dotknutých subjektov, avšak v rámci výluky z ochrany vlastníctva, ktorá je pri zachovaní v zákone špecifikovaných podmienok primeraná cieľu sledovanému právnou úpravou, ktorým je náležité zistenie trestných činov, spravodlivé potrestanie páchatel'ov a odňatie výnosov z trestnej činnosti, a to za rešpektovania základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb (§ 1 ods. 1 Trestného poriadku; pozri tiež nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 3662/14).

37. Ústavný súd si je vedomý predbežnosti a dočasnosti zaistenia peňažných prostriedkov a ani sám v tomto smere nesmie prejedikovať výsledok dokazovania. Vzhľadom na dočasnosť zaistenia i na samotný účel zaistenia akceptuje, že na zaistenie v okolnostiach danej veci postačí rozumná pravdepodobnosť, že peňažné prostriedky mohli byť použité na spáchanie trestnej činnosti, resp. že môžu byť výnosom z trestnej činnosti.

38. Ústavný súd už judikoval, že ústavnoprávny prieskum zaistenia peňažných prostriedkov sa vo svojej podstate sústreďuje len na tie prípadné pochybenia, v dôsledku ktorých by pre dané rozhodnutie chýbal zákonný základ alebo by toto rozhodnutie zjavne nemohlo viesť k naplneniu účelu, ktorý má byť dosiahnutý, alebo by v ňom bolo možné vidieť svojvôľu z iného dôvodu. Predmetom prieskumu môže byť aj procesný postup, ktorý zaisteniu peňažných prostriedkov predchádzal (I. ÚS 122/2018).

39. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie a vo vzťahu k námietkam sťažovateľky spochybňujúcim zákonné predpoklady zaistenia peňažných prostriedkov konštatuje, že krajský súd dostatočným spôsobom odpovedal na sťažovateľkou predstreté námietky (pozri bod 31 tohto nálezu).

40. Ústavný súd však nemôže akceptovať záver krajského súdu o tom, že časové hľadisko nezohráva pri posudzovaní dôvodnosti zaistenia žiadnu úlohu. Každý zásah do základného práva vlastníť majetok a do práva na ochranu majetku musí byť totiž v zmysle ústavy i dohovoru primeraný. Napokon, uvedené je premietnuté aj v § 1 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý výslovne

odkazuje na rešpektovania základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb. Časové hľadisko predstavuje jeden z faktorov pri posudzovaní primeranosti zásahu do základného práva vlastníť majetok a práva na ochranu majetku (porov. rozsudok vo veci Luordo proti Taliansku zo 17. 7. 2003, sťažnosť č. 32190/96, v rámci ktorého Európsky súd pre ľudské práva posudzoval zásah do práva na ochranu majetku sťažovateľa v konkurznom konaní a dospel k záveru, že zásah síce mal zákonný základ a sledoval legitímny cieľ, avšak vzhľadom na jeho viac ako 14-ročné trvanie ho nebolo možné považovať za primeraný). Zo samotnej dočasnej povahy daného zaisťovacieho inštitútu vyplýva, že tento nemôže trvať akokoľvek dlho. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že prieskumy v trestnom konaní nemôžu ísť na úkor zúčastnenej osoby. Neúmerné a nedôvodné predlžovanie trestného konania môže mať podľa názoru ústavného súdu za následok neprimeraný zásah do vlastníckeho práva zúčastnenej osoby, čo bude potrebné posúdiť vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti danej veci (porov. nálezy Ústavného súdu Českej republiky vo veciach II. ÚS 642/07, III. ÚS 1396/07 a I. ÚS 818/20).

41. Ústavný súd už judikoval, že aj keď z relevantných ustanovení Trestného poriadku nevyplývajú žiadne lehoty pre celkové trvanie zaistenia peňažných prostriedkov, orgán rozhodujúci o zaistení peňažných prostriedkov musí s plynutím času popri sledovaní verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti stále viac dbať o ochranu základných práv osoby zasiahnutej vydaním príkazu na zaistenie peňažných prostriedkov, čo platí najmä v prípade, ak ide o osobu, ktorá nie je v trestnom konaní podozrivou, resp. obvinenou (I. ÚS 122/2018).

42. Pri viacročnom zaistení sa podľa názoru ústavného súdu relativizuje jeho dočasná povaha, preto je potrebné s ohľadom na základné právo vlastníť majetok podrobiť ho prísnejšiemu prieskumu, ktorý okrem krajským súdom už uvedených podmienok zohľadní aj dĺžku trvania zaistenia. V tomto smere má potom dôležitú úlohu skutočnosť, či samotné trestné konania prebieha bezprieťahovo (1), vplyv priebehu trestného procesu na argumenty, na ktorých je zaistenie založené (2), ako aj dopad zaistenia na samotnú zaistenú osobu (3). Inak povedané, dôležitosť nadobúda prieskum existencie zbytočných prieskumov v danom trestnom konaní, prieskum dôvodnosti zaistenia v rámci doterajšieho vývoja v rámci tohto trestného konania, ako aj individuálna situácia osoby dotknutej predmetným zaistením (pozri tiež § 95 ods. 4 Trestného poriadku ako východiskový bod).

43. Ústavný súd konštatuje, že povinnosťou krajského súdu, pred ktorým bola vznesená námietka (extrémnej) dĺžky trestného stíhania, resp. napadnutého konania okresného súdu, bolo posúdiť závažnosť zásahu predmetného opatrenia do základných práv sťažovateľky prostredníctvom už uvedených kritérií, a tak zabezpečiť náležitú ochranu jej základného práva vlastníť majetok, resp. jej práva na ochranu majetku. Paušálny odkaz na budúce vykonanie dokazovania a vyhodnotenie dôkazov predstavuje v konkrétnych okolnostiach tejto veci prílišný formalizmus, a tak aj ústavne neprípustný zásah do základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy a jej práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aj porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ako už bolo uvedené, pri dlhotrvajúcom zaistení je potrebné skúmať a zohľadniť okrem iného aj faktor existencie zbytočných prieskumov v príslušnom súdom konaní, resp. jeho neúmerné a nedôvodné predlžovanie. Totiž, všetky zákonom predpokladané zásahy do základných práv je potrebné interpretovať ústavne konformným spôsobom, a to aj v rámci medzinárodných záväzkov, ktoré na seba Slovenská republika prebrala.

44. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky (bod 2 výroku tohto nálezu).

45. V nadväznosti na uvedené ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

46. Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Finančné zadost'učinenie

47. Sťažovateľka navrhla priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 33 000 eur vo vzťahu k porušeniu jej práv postupom okresného súdu a v sume 82 560 eur vo vzťahu k porušeniu jej práv napadnutým uznesením krajského súdu. Priznanie finančného zadost'učinenia a jeho výšku sťažovateľka odôvodnila dĺžkou trvania zaistenia finančných prostriedkov (od 5. februára 2002), ako aj jej sociálnou situáciou, keď po roku 2004 mal byť jej jediným príjmom príspevok na opatrovanie, resp. od roku 2009 dôchodok. Vzhľadom na vek sťažovateľky (69 rokov) sa domnieva, že bola ukrátená o možnosť užívať nadobudnutý majetok a zveľaďovať ho v jej produktívnom veku.

48. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti tejto veci považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie, a to osobitne vo vzťahu k obom odporcom a právam, ktoré boli ich postupom, resp. rozhodnutím porušené.

49. Vo vzťahu k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považoval ústavný súd vzhľadom na dĺžku napadnutého konania a na to, čo bolo pre sťažovateľku „v hre“ (značná suma peňažných prostriedkov, ktoré mali podľa sťažovateľky predstavovať jej životné úspory), za primerané priznanie finančného zadost'učinenia v sume 7 000 eur. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti v tejto otázke nevyhovel.

50. Vo vzťahu k porušeniu jej práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné, a to zohľadňujúc aj záver uvedený v bode 47 tohto nálezu, ako aj naviazanie ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia na priebeh trestného konania pred okresným súdom, priznávať jej finančné zadost'učinenie, a preto tejto časti jej ústavnej sťažnosti nevyhovel.

VI.

Trovy konania

51. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 499,96 eur za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2017 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku

okresného súdu) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 (replika k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu).

52. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu